ऊह्यानि । णिजन्तात्, तत्प्रकृतिकसन्नन्ताच्च रूपाणि सर्वाणि चौरादिक-**गन्धयति**वत् (375) ज्ञेयानि । णिजभावपक्षे सन्नन्तात् उप्रत्यये—विवञ्चिषुः[A] इति ।

(1556) "[डु] वप् बीजसन्ताने"

(I-भ्वादिः-1003. सक. अनि. उभ.) **यजादिः ।**

"**बीजसन्तानः**=क्षेत्रे बीजविकिरणम् । अयं **गर्भाधाने**ऽपि दृश्यते । यथा—'मा वः क्षेत्रे परबीजा [नि] न्यवाप्सुः' (**आप-धर्मसूत्रे**-2-6-13-6) इति । **छेदने**ऽपि दृश्यते, 'केशान्वपति' इति" इति **मा. धा. वृत्तिः** । '—बीजतन्तुसन्ताने' इति **कातन्त्रः** । **द. उ. वृत्ताव**पि (9. 39) एवमेव । '—**छेदने**' इति **केचित्** । '—**मुण्डबीजोप्त्योः**' इति **वोपदेवः** । 'निपूर्वात् पितृक्रियार्थता' इति **धा. का. व्याख्यायाम्** (2. 42) । 'बीज-तन्तुसन्ताने, वपने, घर्षणे, तन्तुनिर्माणे च' इति **काशकृत्स्नः** ।

प्रणिवापकः-पिका, वापकः-पिका, [1]विवप्सकः-प्सिका, वावपकः-पिका ;

प्रणिवप्ता-वप्त्री, प्रणिवापयिता-त्री, विवप्सिता-त्री, वावपिता-त्री ;

[2]प्रणिवपन्-आवपन्[B]-न्ती, वापयन्-न्ती, विवप्सन्-न्ती ; —

वप्स्यन्-न्ती-ती, वापयिष्यन्-न्ती-ती, विवप्सिष्यन्-न्ती-ती ; —

वपमानः, वापयमानः, विवप्समानः, वावप्यमानः ;

वप्स्यमानः, वापयिष्यमाणः, विवप्सिष्यमाणः, वावपिष्यमाणः ;

[3]यवोप्-यवोब्-यवोपौ-यवोपः ; — —

[4]उप्तम्-[C]उप्तः-उप्तवान्, वापितः, विवप्सितः, वावपितः-तवान् ;

---

1. 'एकाच उपदेशे—' (7-2-10) इति धातोरनिट्त्वम् । सन्नन्ते अभ्यासस्येकारः ।
2. 'नेर्गदनदपतपदघुमास्यतिहन्तियातिवातिद्रातिप्सातिवपति—' (8-4-17) इत्यादिना उपसर्गस्थान्निमित्तादुत्तरस्य नकारस्य णकारादेशे रूपमेवम् । एवं तव्य-अनीयर्-ल्युटादिप्रत्ययेष्वपि प्रक्रिया ज्ञेया ।
3. यवान् वपतीत्यर्थः । '**वपादेस्तु यवोब्** विश्वोट् दोषवीश्च पटोत् तुकि ।' इति **प्रक्रियासर्वस्वे** ।
4. निष्ठायां यजादित्वात् 'वचिस्वपि–' (6-1-15) इति संप्रसारणे रूपमेवम् । एवं यक्त्वाक्तिन्नादिष्वपि ।

A. 'रामसंघुषितं नैतन्मृगस्यैव **विवञ्चिषोः** ।' भ. का. 5-55.

B. 'तरीषु तत्रत्यमफल्गु भाण्डं सांयात्रिकान् **आवपतो**ऽभ्यनन्दत् ॥' शि. व. 3.76.

C. 'तस्योल्लसत्काञ्चनकुण्डलाग्रप्रत्युप्तगारुत्मतरत्नभासा ।' शि. व. 3.5.